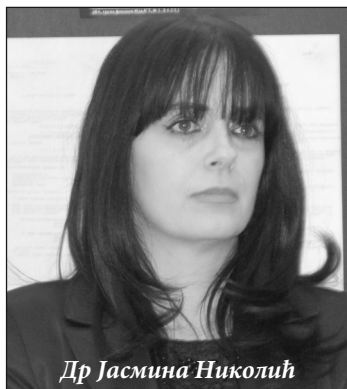

ОТВОРЕНА ИЗЛОЖБА „СРБИЈА И ПОЖАРЕВАЦ У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ 1941 – 1944 – ОКУПАЦИОНА УПРАВА, ИЗБЕГЛИЦЕ И ПРОСВЕТА“

Аутентични трагови времена

Поводом обележавања 70 година од победе над фашизмом, у Галерији Центра за културу у Пожаревцу, 12. фебруара, отворена је изложба архивских докумената и фотографија „Србија и Пожаревац у Другом светском рату 1941 - 1944 – окупациона управа, избеглице и просвета“, која на својствен начин испитује чињенице, ревалоризује прошлост, али не врши њену ревизију. Пројекат Историјског архива Пожаревца обухвата изложбу, монографију, сет архивских фотографија – разгледница и виртуелну презентацију.

Иначе, у последњих десет година Историјски архив Пожаревац је поставио три пројекта осветљавајући период Другог светског рата. Пројекат „Априлски рат“, проистекао је из сарадње са Војном архивом 2006. године, „Плакат – „визуелни скандал“, одјек стварности и гласник пропаганде“ – представио је збирку плаката Историјског архива Пожаревца 2009. године, док је

Др Јасмина Николић

допринос чувању сећања на рат и подвиге ослободилаца, учвршћивању антифашизма као дубоког опредељења за мир и слободу, као и допринос обележавању 70 година од победе урезане у народно памћење као путоказ патриотизма и националног идентитета. – Србија и Пожаревац поносни су на своју антифашистичку прошлост. Силена отпора и јачина жртве које су наш народ и грађани Србије дали током

1941 – 1944“, аутор Јасмина Живковић снагом документа говори о избеглиштву и страдању, о Комесаријату за избеглице и пресеље-

Др Маријана Мраовић

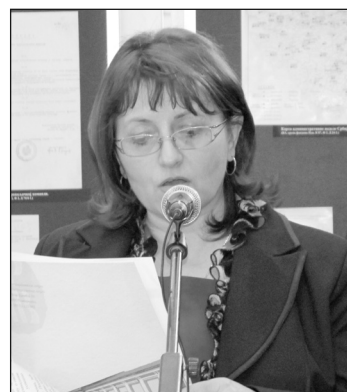
нике, о збрињавању избеглица и пресељеника у унутрашњости Србије, у Пожаревцу и Пожаревачком округу, о органима народноослободилачке власти и њиховом односу према питању избеглица, о решавању избегличких животних питања – смештаја, очувања здравља, кретања, образовања, запошљавања, исхране, као и о деци избеглицама. Кроз трећу тему „Пожаревац и његове школе у периоду немачке окупације 1941 – 1944“, аутор Слободанка Цветковић води нас, документима и фотографијама, кроз причу о ратним приликама у Пожаревцу, причу о српској просвети у условима немачке окупације и раду основних и средњих школа у окупираној Србији, о пожаревачким школама у условима окупације, о томе како је било бити ученик, а како просветни радник под окупацијом.

Нови погледи на ратне прилике

Бавећи се посебним аспектима у периоду окупације 1941 – 1944, аутори изложбе нуде нове погледе на ратне прилике и јавно сти представљају нова документа као информације о страдањима

о томе имају будућност и тиме мотивисани, ставили смо на увид јавности кратку историју о ратним, избегличким и просветним приликама у Пожаревцу и Србији током Другог светског рата, казала је директорка Историјског архива Пожаревац др Јасмина Николић.

Члан истраживачког тима

Јасмина Живковић

роле у животу заједнице и појединаца, свакодневни живот становништва под окупацијом и место појединца у ратом захваћеним подручјима. Пажња домаће историографије била је у одређеној мери посвећена проучавању делатности владе Милана Недића.

Обимно историјско градиво

– Пред генерацијом историчара која данас настоји да се бави истраживањем историје окупиране Србије у Другом светском рату налази се обимно историјско градиво, које тражи темељно и систематично преиспитивање, које је могуће само уз нова истраживања и систематичан приступ анализи историјских извора, рекла је др Маријана Мраовић.

Посебна вредност пројекта је његова експлицитност при тумачењу и представљању ориги-

Гости на свечаности

пројекат „Биоскоп 1941 – 1945“, осветлио културне прилике у Србији на основу збирке филмских плаката сведока идеолошког утицаја одређеног времена.

Сећање на рат и подвиге ослободилаца

Иницијатор пројекта и идејни аутор, др Јасмина Николић истиче да изложбом „Србија и Пожаревац у Другом светском рату 1941 – 1944 – окупациона управа, избеглице и просвета“, Историјски архив Пожаревац даје свој

Другог светског рата, стављају нас у ред највећих хероја борбе над фашизмом. Изложба која је пред Вама, дело групе аутора из Историјског архива Пожаревца и Војног архива Министарства одбране Републике Србије, настала је као резултат једногодишњег истраживања архивске грађе Војног архива, Архива Југославије, Архива Србије, Историјског архива Пожаревца, Историјског архива Београд и Програмског архива РТС-а.

Изложба је подељена тематски на три целине које доприносе бољем разумевању обрађених тема. У оквиру прве теме „Србија и Пожаревачки округ под немачком окупацијом 1941 – 1944“, аутор др Маријана Мраовић, документима и фотографијама проговара о немачкој политици и пропаганди према Краљевини Југославији пред Други светски рат, о окупацији и организовању немачког управног и војног апарата у Србији и Пожаревцу, о комунистичком устанку и почетку репресалија према становништву, о немачким плановима и улози у постављању Милана Недића за председника владе, о организацији локалне управе у окупираној Србији и њиховом ангажовању на пољу пропаганде, о данима искушења владе Милана Недића и пропаганди представника његове владе у Пожаревачком округу 1942 – 1944. године. У оквиру друге теме „Избеглице и пресељеници у Србији и Пожаревачком округу

ПРОФ. ДР ПРЕДРАГ МАРКОВИЋ:

Чудесна збирка плаката

Отварајући изложбу, проф. др Предраг Марковић из Института за савремену историју у Београду је истакао да Историјски архив Пожаревца има чудесну збирку плаката, какву нема нити један други архив у Србији.

– Ова изложба је јако драгоцен и захвалио бих се ауторкама које су међу првима у Србији прошириле поље историјског деловања, не само на ратовање и политику, већ и на живот обичних људи у тим тешким временима. Срби су дали највећи допринос борби против фашизма на свету, јер су пропорционално гледајући, имали највећи број бораца антифашиста и због тога не бисмо смели да рехабилитујемо сараднике окупатора као што је био Милан Недић. Он се никада није довољно дистанцирао од злочина које су чинили немачки окупатори. Недић није крив за Крагујевац, Краљево, Шабац, али ни на који начин није реаговао на те страшне догађаје који су се десили у Европи, казао је професор Марковић.

Изложбена поставка

током Другог светског рата. Овом изложбом отргнуто је од заборава све оно што је везано за слободарство, за вечни пламен слободе и љубави према својој земљи. Наша дужност је да наставимо традицију обележавања победе над фашизмом, победе која је отворила ново цивилизацијско поглавље у историји Европе. Убеђени да народи који су жртвовали себе за велику идеју антифашизма и који знају истину

пројекта из Војног архива др Маријана Мраовић, истиче да истраживања историје Другог светског рата и појава окупације и колаборације, која су обављена у последњој деценији указују на пораст интересовања за теме које се односе на делатност институција културе и просвете у време окупације, различите аспекте пропаганде, процесе памћења и заборавања, механизме конт-

налних докумената, аутентична историја испричана кроз печате и потписе, фотографије страдалих, ђачке књижице, кроз сведочења деце остале без родитеља, сведочења избеглица расутих далеко од својих огњишта у бегу од смрти, и приче о отпору окупатору и фашизму.

– Кроз изложена архивска документа покушали смо да вам ставимо на суд поједине стереотипе о Другом светском рату, а у оквиру тема које смо као стручни, колегијални ауторски тим обрадили, проговоримо о стварним дометима југословенске државе која фактички то више није била, окупаторске војне и цивилне власти, квази српске владе „народног спаса“ Милана Недића, органа народне власти у настајању, али, пре свега, о судбини обичног народа, који је по правилу, изнео највећи терет ратних дешавања на овим просторима, рекла је члан ауторског тима, виши архивист Јасмина Живковић.

Д. Динић

Свечаности су присуствовали изасланик начелника Генералштаба Војске Србије генерала Љубише Диковића командант Команде за обуку Војске Србије генерал – потпуковник Ђокица Петровић, командант Центра за обуку копнене војске у Пожаревцу пуковник Драган Месаровић, проф. др Радован Радовановић са Криминалистичко полицијске академије, градоначелник Пожаревца Миомир Илић, председник Скупштине града Пожаревца Бане Спасовић, заменик председника градске Скупштине Милић Јовановић, представници Војног архива, Историјског архива Сомбор, цркве, судства, тужилаштва, МУП-а, БИА, чланови Градског већа, директори јавних предузећа и установа, медији и многобројни грађани.